

Bumi sudah 'sesak nafas'

Bersama DR. AHMAD ISMAIL

Siri 64

Sekiranya ini berlaku dalam kalangan masyarakat Malaysia, maka isu pencemaran alam sekitar dan penebangan hutan dapat dikurangkan serta pemuliharaan habitat untuk hidupan liar dan air akan dapat diperkasakan.

Sambutan Hari Bumi yang hampir 50 tahun ini menerusi pelbagai tema yang telah dipersetujui. Antaranya ialah keselamatan lapisan ozon, udara bersih, wilayah, pemuliharaan, perlindungan kepelbagaian biologi, kesepakatan untuk mengurangkan pencemaran dan mencegah perubahan iklim. Asas kepada sebahagian daripada tema yang disebutkan itu adalah pemuliharaan hutan atau habitat yang boleh mengancam kesejahteraan manusia.

Memang hasrat Program Alam Sekitar Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) menyatakan pada tanggal 22 April sambutan Hari Bumi untuk meluaskan kesedaran tentang alam sekitar yang mendalam berkaitan bumi dan ekosistemnya. Selain itu, PBB mahu serta melahirkan generasi aktivis alam sekitar yang baharu agar berbagai kepekaran berkaitan alam sekitar peringkat tempatan, kebangsaan atau antarabangsa terus tercipta.

Bagi mencapai hasrat tersebut perkara penting yang mesti dilakukan ialah pendidikan dan penyelidikan.

Pendekatan pendedahan

maklumat Hari Bumi mestilah dipelbagaikan bagi menarik minat masyarakat menyertai dan mengamalkan hal-hal berkaitan keselamatan bumi. Dalam era media baharu ini proses menyampaikan maklumat lebih mudah dan cepat.

Apa yang diperlukan ialah idea dan kreativiti dalam menyampaikan maklumat berkesan.

Program pendidikan alam sekitar sangat penting dan mestilah berterusan disesuaikan dengan kehendak generasi.

Tahun lepas PBB memberikan penekanan kepada literasi alam sekitar untuk semua lapisan masyarakat dengan tema literasi alam sekitar dan perubahan cuaca.

Kejayaan di Malaysia boleh diukur sejauh mana masyarakat umum bercakap tentang alam sekitar dan mengamalkannya. Dengan tanpa pendidikan, masyarakat tidak mempunyai pengetahuan dan data untuk menyokong polisi kerajaan.

Tambahan lagi tema Hari Bumi pada tahun 2018 ini sangat mencabar semua masyarakat di dunia. Tamatkan Pencemaran Plastik (*Ending Plastic Pollution*) adalah sangat sukar untuk dijayakan. Ini kerana dalam kehidupan seharian kita tidak dapat lari daripada menggunakan bahan berdasarkan plastik. Selain peralatan, perabot dan barangan elektronik yang kebanyakannya melibatkan plastik, barang makanan harian juga dibungkus dengan plastik. Bagi memastikan tiada pencemaran plastik pengetahuan dan disiplin yang tinggi diperlukan.

Isu pencemaran plastik hangat dibincangkan dalam media dan forum terkini.

Plastik boleh menyebabkan keracunan dan kecederaan

SAMPAH daripada plastik kini menjadi agen pencemar yang serius kepada bumi. - Gambar hiasan.

hidupan laut hinggalah mengganggu sistem hormon manusia. Daripada membuat sampah di pantai dan landskap hinggalah menyebabkan saliran tersumbat dan memenuhi tapak pelupusan sampah, pertambahan penggunaan plastik dan pencemaran plastik sekarang mengancam keselamatan bumi.

Bagi menjawab persoalan tema Hari Bumi 2018 ini maklumat dan inspirasi sangat perlu sebagai asas kepada perubahan sikap, gaya hidup manusia tentang plastik dan mengurangkan pencemaran plastik yang signifikan. Kempen dunia tanpa pencemaran plastik mesti dipergiatkan dari sekarang.

Strategi untuk tamatkan pencemaran plastik atau pengurusan penggunaan plastik yang berkesan antaranya ialah menyokong program antarabangsa tentang peraturan

mengenai plastik, mendidik dan mengerakkan seluruh rakyat menuntut kerajaan dan korporat untuk mengawal pencemaran plastik, menggerakkan seluruh rakyat untuk mengamalkan menolak, mengurangkan, menggunakan semula dan mengitar semula plastik (*reject, reduce, reuse and recycle plastic*), bekerjasama dengan universiti, guru dan murid untuk tamatkan pencemaran plastik, bekerjasama dengan organisasi lain dan jaringannya untuk menjadikan Hari Bumi 2018 ini sebagai jalan untuk menamatkan pencemaran plastik.

Kerajaan tempatan perlu mengambil tindakan terhadap pencemaran plastik, menggerakkan semua pemberita seluruh dunia melaporkan masalah plastik dan penyelesaiannya.

Agenda pembangunan lestari

KERAJAAN akan melaksanakan anjakan dasar pembangunan dan merangka pendekatan baharu bagi menangani pelbagai cabaran baharu dalam perancangan pelaksanaan Matlamat Pembangunan Lestari (SDG), agenda pembangunan baharu dan Rancangan Malaysia Kesebelas (RMK-11).

Namun yang demikian, dalam perkara ini, SDGs perlu mendapat kerjasama semua pihak berkepentingan di peringkat Kerajaan Persekutuan, pihak berkuasa negeri dan pihak berkuasa tempatan (PBT).

Ini bermakna, sekiranya Malaysia mahu mencapai status negara maju dalam tempoh lima tahun atau 10 tahun lagi, pembangunan ekonomi tidak lagi boleh dilaksanakan seperti biasa.

Perkara tersebut antara yang diputuskan dalam Mesyuarat Majlis Kualiti Alam Sekeliling (EQC) pada bulan lalu dipengerusikan oleh Felo Utama, Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (Lestari), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) merangkap Pengerusi Majlis Kualiti Alam Sekeliling penggal ke-15, Prof Datuk Dr. Mazlin Mokhtar.

Mesyuarat yang diadakan

di Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan (KPKT), Putrajaya itu juga memutuskan beberapa lagi perkara yang dianggap menunjukkan komitmen kerajaan dalam agenda pembangunan lestari.

Menurut Mazlin, bagi memastikan indikator SDG terutama alam sekitar supaya dapat dinilai dengan baik, kerjasama kesemua ahli Mesyuarat EQC dan agensi masing-masing diperlukan untuk memberikan data dan informasi yang tepat melalui kerangka dan mekanisma yang diselarasikan oleh

Unit Perancang Ekonomi (EPU), Jabatan Perdana Menteri (JPM), Jabatan Perangkaan Malaysia dan institusi lain.

Perkara lain yang turut disentuh adalah berkaitan Pengurusan Data Secara Efektif iaitu data alam sekitar akan diuruskan dengan lebih efektif supaya lebih tepat dan menggambarkan situasi sebenar.

Mesyuarat menyokong cadangan untuk menubuhkan jawatankuasa khas yang terdiri daripada pelbagai sektor termasuklah kerajaan, industri, pertubuhan bukan kerajaan dan ahli akademik bagi mengumpul dan mengaudit data-data. Dalam masa yang sama,

turut disentuh adalah Hala tuju Pengurusan Sisa Pepejal Negara.

Mengenai perkara tersebut, hala tuju Jabatan Pengurusan Sisa Pepejal Negara dititikberatkan bagi merealisasikan pengurusan sisa pepejal yang mampan dan holistik. Mesyuarat juga menetapkan supaya kaedah terbaik juga perlu dicari untuk mengatasi isu-isu sampah di laut, dan juga sampah yang dibuang oleh pengguna jalan raya.

"Kerajaan juga disarankan mengambil tindakan dalam menangani isu pengurusan kereta tersadai atau ditinggalkan (*abandoned vehicle*) yang semakin meningkat setiap tahun.

"Jabatan Alam Sekitar (JAS) akan menguruskan buangan terjadual kereta tersadai di bawah Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dengan menggubal perundangan dan mewujudkan garis panduan bagi menangani isu ini agar dasar pengurusan dapat dilaksanakan dengan baik," ujarnya.

Turut diputuskan adalah Program Kesedaran Alam Sekitar - Sekolah Lestari.

Menerusi program tersebut Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar (anjaran JAS) dan *Eco-School* anjaran Dana Hidupan Liar (WWF) Malaysia diperluas ke seluruh negara dengan harapan setiap sekolah di negara ini menyertai program ini. Program sebegini kata beliau,

INFO

- Malaysia menyumbang hampir satu tan metrik setahun kepada pencemaran plastik di lautan di tempat kelapan di dunia
- China - hampir sembilan tan metrik
- Indonesia - lebih tiga tan metrik
- Filipina - Dua tan metrik
- Vietnam - Dua tan metrik
- Sri Lanka - Dua tan metrik
- Thailand - satu tan metrik
- Mesir - Satu tan Metrik
- Dipercayai juga seluruh dunia, antara 13,000 hingga 15,000 plastik dibuang ke laut setiap hari
- Sebanyak 6.4 juta tan setiap tahun dengan 46,000 plastik tiap batu persegi dalam laut.
- Kajian yang dilaporkan *cleanwater.org* di Amerika menunjukkan 98 peratus anak burung diberi makan plastik yang terapung di permukaan laut oleh ibunya.
- Kira-kira 35 peratus daripada 672 ikan yang ditangkap memakan plastik, manakala 100,000 makluk laut mati setahun kerana terjerut plastik.

ANTARA kemudahan yang disediakan bagi menggalakkan orang ramai melakukan pengasingan sisa.

Plastik tidak mudah mereput

SECARA amnya, kita perlu menasarkannya supaya rakyat di pelbagai peringkat umur memahami tentang alam sekitar, hidupan liar, cuaca dan kesihatan akibat daripada penggunaan plastik. Tahun lepas Hari Bumi telah mempromosikan literasi alam sekitar dengan harapan pendidikan berlaku berterusan.

Semua pihak termasuklah antaranya pertubuhan bukan kerajaan (NGO), pemimpin tempatan, komuniti kampus, artis, atlet dan pelajar serta guru mereka mesti aktif menggerakkan semangat dan amalan menguruskan plastik ke arah tiada pencemaran plastik.

Sekarang dianggarkan sebanyak 300 juta tan plastik dihasilkan setiap tahun untuk membuat beg, botol, pembungkus dan lain-lain untuk kegunaan kita.

Lebih kurang 10 peratus daripada plastik itu dikitar dan diguna semula.

Selebihnya berakhir di tapak pelupusan sampah dan alam semula jadi. Malangnya bahan kimia berbahaya dalam plastik terhakis ke tanah dan air yang mana akan membahayakan hidupan liar dan seumpamanya.

Akhirnya bahan kimia ini berkumpul di dalam organisma sepanjang rantai makanan dan

boleh memberikan kesan kepada kesihatan manusia. Jaringan Hari Bumi ingin menyebar luaskan pengetahuan ini untuk kesedaran awam tentang pencemaran plastik dan bahayanya kepada alam sekitar termasuk manusia. Umum mengetahui plastik tidak mudah mereput.

Antara alasan penting kempen tamatkan pencemaran plastik mesti dilaksanakan segera ialah pencemaran plastik membahayakan hidupan laut.

Di Jepun misalnya, kuantiti plastik terapung bertambah 10 kali ganda dalam masa 10 tahun antara 1970 dan 1980 dan kemudiannya 10 kali setiap dua atau tiga tahun dalam tahun 1990-an.

Aliran semasa (*trend*) pertambahan pencemaran plastik di lautan sama di seluruh dunia. Plastik di lautan boleh mencederakan ikan, burung laut dan mamalia laut.

Kajian menunjukkan plastik di laut telah memberikan kesan kepada 267 spesies haiwan laut seluruh dunia, termasuk penyus (86 peratus), peratus burung laut (44 peratus) dan mamalia laut (43 peratus) akibat di makan oleh haiwan, lemas dan terjerat.

Berdasarkan peristiwa tersebut maka Hari Bumi 2018 memfokuskan kepada tamatkan pencemaran plastik.

KANAK-KANAK perlu dididik supaya mengamalkan aktiviti kitar semula.

INFO

Majlis Kualiti Alam Sekeliling merupakan sebuah badan yang diperuntukkan penubuhannya di bawah Seksyen 4, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 (Pindaan) 2012.

Peranan majlis ini adalah menasihatkan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar mengenai:

- Perkara-perkara berhubung dengan akta; dan
- Apa-apa perkara yang dirujuk kepada mereka oleh majlis.

Ahli-ahli majlis adalah terdiri daripada 10 orang wakil daripada pelbagai kementerian (dilantik oleh menteri masing-masing), wakil Kerajaan Negeri Sabah dan Sarawak (dilantik oleh kerajaan negeri masing-masing), wakil industri petroleum, wakil industri sawit, wakil industri getah, wakil persekutuan pengilang-pengilang, wakil kakitangan akademik dan wakil pertubuhan bukan kerajaan (NGO) yang mempunyai kepentingan dalam perkara berhubung alam sekitar.

Tujuh EMT

- Dasar Alam Sekitar (*Environmental Policy*)
- Dasar Perbelanjaan (*Environmental Budgeting*)
- Jawatankuasa Pemantuan Alam Sekitar (*Environmental Monitoring Committee*)
- Fasilitas Alam Sekitar (*Environmental Facility*)
- Kompetensi Alam Sekitar (*Environmental Competency*)
- Komunikasi dan Laporan Alam Sekitar (*Environmental Reporting and Communication*) dan
- Ketelusan Alam Sekitar (*Environmental Transparency*).

memberi manfaat kepada pelajar dalam menjadikan mereka peka terhadap pemuliharaan alam sekitar.

Perkara yang tidak kurang pentingnya adalah Ke Arah Pematuhan Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Udara Bersih) 2014.

Dalam hal ini Jabatan Alam Sekitar (JAS) menjalankan beberapa siri seminar di seluruh negara sejak tahun 2014 dan penguatkuasaan sepenuhnya pada 5 Jun 2019.